

Dosya Aydınlanma Yolunda
Veda(t) Günyol

VEDAT GÜNYOL: "İNSAN"
Öner YAĞCI

İnsanın, sürekli olarak, her çeşit değerlendirme, kaydetme ve bilme araçları olan yeni yeni *iş aletleri üretme yeteneği* vardır. İnsanla incelenen nesnelere arasında bir çeşit aracı olan iş aletleri, doğrudan algıya açık olmayan nesnelere araştırılmasına olanak sağlar ve duyu organlarının öğrenme gücünü yükseltir.

İnsanın dünya ve yaşam hakkında *akıl yürütme gücü* vardır. Bu akıl yürütme gücüyle insan olayları algılar, yorumlar ve yeni adımlarını bu algılamalarına ve yorumlamalarına göre atar.

İnsan; nesnel gerçekliğin en yüksek yansıma biçimi olan, dünyayı ve kendi kişisel varlığını anlamasına etkin biçimde katılan zihinsel süreçlerin toplamı olan *bilinci* bakımından diğer canlılardan farklıdır.

İnsanın emeğinden ve toplumsal üretici etkinliğinden oluşan bilinç, *dil* ile kopmaz biçimde birbirine bağlıdır.

Bilinç, daha önceki kuşaklar tarafından yaratılmış bir nesnel dünyasında gözlerini açan insanın bunları kullanma süreci içinde oluşur ve dille birlikte gelişir.

İş aletleri üretme yeteneği, akıl yürütme gücü, bilinci ve dili ile insan, tarihin, maddi ve manevi kültürün öznesidir.

İnsanın özü; emeğiyle, çalışmasıyla, sürekli kendini geliştirmesiyle ve yaşamdaki bilinçli etkinliğiyle ortaya çıkar. Böyle bir ortaya çıkış ise, insanı tarihin hem ön koşulu hem de ürünü kılar. Yani insan tarihin hem nedeni hem sonucudur.

İnsanın toplumsal ilişkilerini ve özelliklerini belirleyen bütün bireyleri aynı düzeye indirgemek; yanlıştır. İnsanların yaşamda kendilerine özgü karakter, irade, yetenek ve duygularla donanmış kişilikler olarak ortaya çıkmasının ve tanımlanmasının genel yasaları vardır. Bunu belirleyen toplumsal etkenlerle biyolojik etkenlerdir ve bu karmaşık etkileşimde birincil olan toplumsal etkenlerdir.

Bütün bireylerin ve toplumun bütün üyelerinin özgürce ve çok yönlü olarak gelişmesi amacının insanlıkta güçlenmesiyle ki insan, insan olur.

İnsan, kendisini toplumsal bir varlık olarak ortaya koymasıyla, kendisinin farklı ve eşi bulunmayan bireyselliği içinde bir kişilik olarak kendi benliğini korumasıyla insan olur. Tarihin bugününde insan; akıllı, insan-cıl, etkin, güzelliği değerlendirebilen, bütünsel ve çok yönlü gelişmiş bir kişiliği olan ve insani ve toplumsal erdemleri kendinde bütünleştirmiş olandır.

İnsanı insan yapan dilidir, konuşmasıdır, düşünmesidir, düşündüğü doğrultusunda yaşama çabasıdır; ayağa kalkmasıdır, doğayla mücadele etmesidir, aletler yapması ve bunları kullanıp geliştirmesidir; doğayı yenme ve emeğini özgürleştirme, yaşamı aydınlatma, yaşamın güzelliklerini keşfetme, kişiliğini geliştirme, kişilikli birey olarak toplumsallaşma çabasını kendisinden sonra gelen kuşaklara aktarmasıdır.

Maksim Gorki, "*İnsan! Ne onurlu sözcük!*" diyor.

Vedat Günyol'un, kendisine armağan kitap olarak yayımlanan *100'e 5 Vardı'nın* (Cumhuriyet Kitapları, s. 6) girişinde el yazısıyla yazılmış şu cümleler var:

"Benim şansım, hep kadırbilir insanlarla karşılaşmam, buluşmam, düşünce, duygu iletişimde ortaklık yapabilmemiş olmamdır. Dostlarım olmasa ben bir hiçtim. Onlar beni adam ettiler ve kişiliğimi bana buldurdular."

Bu cümleleri Vedat Günyol'un yalnızca bilgeliğine kattığı alçakgönüllülüğünün izlerini taşıyan bir söylem olarak algılamak, bence onu tanıyamamak, onun değerini, onun insani özünü algılamamak anlamına gelir.

Bu cümlelerin, sözcüklerin içinde taşıdıkları anlamları geniş içerikleriyle yorumlayarak onun gerçek insan olduğu gerçeğini kanıtladığımı düşünmeliyiz.

Aynı kitapta İlhan Selçuk, "*Hayatı ömürle sınırlanmayan insanlar kapsamındadır,*" dediği Vedat Günyol'un "*heykelini yapmalı ve altına da 'İnsan' yazmalı*" diyor.

İnsan sözcüğünü onurlu kılan bir insandı Vedat Günyol.

Aydınlanmacı ve hümanist kimliğiyle, öncülüğüyle ömrü boyunca bütün insanların özgürce yaşaması ve kendilerini çok yönlü olarak geliştirmesi için mücadele eden bir insandı.

Vedat Günyol, aklını özgürleştirmeyi başarmaktan başka, tüm insanların aklını kullanmasını sağlayacak bir yaşam biçiminin egemen kılınmasına ömrünü adanmış bir insandı.

Emeğini katığı onlarca kitabındaki yüzlerce yazısında yer alan yaşamın her anıyla, her alanıyla ilgili düşünceleriyle Cumhuriyet değerlerinin yılmaz savunuculuğunu yaparak yaşamı güzelleştirmeye çalışan, kültürümüzü ve uygarlığımızı geleceğe taşıyan etkin bir insandı.

Yaşamın ve sanatın her alanındaki güzelliği değerlendirerek, genç kültür öncülerinin bilinç taşıma sorumluluğunu artırmaları yolunda onlara güç katan bir insandı.

O, yaşama bütünsel olarak bakmayı başaran bir bilinçle vardı ve gördüğünü başkalarına da coşkuyla anlatmayı erdem sayan bir insandı.

Düşündüğü gibi yaşayan, bilincinin kardeşi olan dil sevdasıyla var olan bir insandı.

Yaşamındaki bilinçli etkinliğinin yapıtlarıyla dünyanın aydınlığını bugüne aktarıp bugünün aydınlığını bilgeliğiyle çoğaltarak yarının aydınlığının yollarını döşeyen bir insandı.

İnsani ve toplumsal erdemleri kendinde bütünleştirmiş olan bir insandı o.

Vedat Günyol, "*İnsan Sıcaklığı*" adlı yazısında mutluluğun "*bir insanın başka bir insana yaklaşmasından*" başka bir yerde aranmaması gerektiğini vurgular.

O, "*yeryüzü gerçeği insan gerçeği olduğuna, dünyada insandan başka elle tutulur bir gerçek olmadığına göre insan sıcaklığı*"nın en büyük mutluluk kaynağı olduğunu söyler ve ekler:

"İnsan sıcaklığı, güzel çirkin, huylu huysuz, iyi kötü insandan başlar."

Sait Faik'in "*Bir insanı sevmekle başlar her şey*" diyerek, Sabahattin Eyuboğlu'nun "*İki kişinin birbirini sevmesiyle başlar uygarlık*" diyerek "*bu gerçekler gerçeğine parmak bastığını*" söyleyen Vedat Günyol, uygarlığın "*somut insan sevgisinden başlayıp insanlık sevgisine uzanan bir sevgi işi, sevgi ürünü*" olduğunu haykırır.

Uygarlığın da sevgiyi, sevginin sıcaklığını beslediğini, üretip geliştirdiğini söyleyen Vedat Günyol'un, "*İnsanlık sevgisine ancak, somutta başlayan insan sıcaklığının götürebildiğini*" vurgulaması, onun insan ve insanlık gerçeğiyle örtüşen büyüklüğünü gösteriyor.

Sözün kısaşı "*İnsan*" demek yeter Vedat Günyol'a.



*Gürdal Duyar'ın Vedat Günyol büstü:
Sonsuza Doğru*